

Planeta *fake* Deluxe

Aštuntasis šiuolaikinės operos festivalis „Naujoji operos akcija“ šiemet džiugino skirtingose Vilniaus erdvėse pristatytais spektakliais, iš kurių – net penkios pasaulinės premjeros. Viena ryškiausių premjerų, įvykusi operos „namuose“ – Lietuvos nacionaliniame operos ir baletų teatre – TikTok opera įvardijama „Planeta Deluxe“. Prieš premjerą, apie šį kūrinį rašyta kaip apie galintį šokiruoti. Formos prasme, ypač vyresnius žiūrovus, opera išties galėjo nustebinti. Visgi turinio ir problematikos prasme šis kūrinys... atsilieka nuo *trendy*.

Pats „TikTok“ programėlės turinys, iš kurio idėjų spektakliui sėmėsi „Planeta Deluxe“ režisierė ir libreto autorė Greta Štiormer, ryškus įvairiomis prasmėmis. Greitai besikeičiantys trumpi vaizdo įrašai, kuriuose dažniausiai gausu nesunkiai atkartojamų judesių, populiariosios muzikos, spalvingų įvaizdžių – *kabina*, atpalaiduoja, nukreipia mintis nuo kasdienos ir rūpesčių. Bet tik iki to momento, kol programėlė išjungžiama ir sugrįžtama į realybę. Panašiai ir su premjera, pelnytai įvardijama „TikTok“ opera – smagus, žavus vienos valandos patyrimas, bet kas po/iš to?

Kūrinio autoriai „apverčia“ įprastą spektaklio žiūrėjimo logiką ir žiūrovus susodina scenoje, priešais šešis ekranus. Juose rodomi „TikTok“ programėlei būdingo stiliaus video įrašai apie penkis šio spektaklio personažus, operos kūrėjų *alter ego*, įkūnijamus operos solistų. Tačiau žiūrovai, susodinti scenoje, netampa spektaklio veikėjais, jie išlieka žiūrovais, tik kitoje erdvinėje pozicijoje. Be įdomaus vizualinio šio sprendimo aspekto, tai gali būti traktuojama kaip kvietimas pažvelgti į save – į socialinius tinklus įnikusią šiuolaikinę visuomenę – iš stebėtojų pusės.

Ir iš tiesų, „Planeta Deluxe“ autoriai, atrodo, apmąstė kiekvieną „TikTok“ programėlės aspektą ir tai, kaip šiuo novatorišku kūriniu šią programėlę „perkelti“ į realybę. Operos atlikėjai visos operos metu ne tik atlieka „TikTok“ ir kitose socialinėse platformose paplitusius judesius ar jų sekas, tačiau ir dažnai keičia savo vietą – dainuoja iš balkonų, solo partijas atlieka tarp kėdžių, kuriose įprastai spektaklių metu sėdi žiūrovai, o kartais ir dingsta iš matymo lauko. Judesiai, neaišku ar intencionaliai, ar ne, neretai atliekami neišbaigta, nepreciziškai, lyg pačiame „TikTok“, kuriame judesio kokybė ne itin svarbi.

Nuolatinis kismas būdingas ir spektaklio muzikinei plotmei – skamba rap, R&B, trap, hyderpop, soul stilių ir elektroninė muzika, tampanti fonu operiniam bel canto dainavimui. Ši klasikinio dainavimo stiliaus ir alternatyvių populiariosios muzikos žanrų sintezė priverčia į taktą linguoti netoliese sėdinčius žiūrovus, ypač jaunąją kartą. Operinis dainavimas ir vienas kitą keičiantys šiuolaikinės muzikos kūriniai netampa vienas kito priešprieša, o, atvirkščiai, vienas kitą papildo. Visgi libreto tekstas, kuriuo dainuojama apie dabartį reflektuojančias temas, tokias kaip nusistovėję standartai (moters) įvaizdžiui, darboholizmo kultūra, sunkiai išmokamos bankų paskolos, skamba keistai. Turinio prasme libretas, vėlgi, atitinka „TikTok“ programėlės naratyvą, tačiau skamba kaip vertimas iš anglų kalbos, kuri įprastai būdingesnė, lyginant su lietuvių kalba, pasirinktiems muzikos stiliams.

Operos pavadinimas „Planeta Deluxe“ suponuoja *-esnę* – prabangesnę, tobulesnę, linksmesnę – planetą, t. y. socialinę erdvę, kurioje dauguma socialinių tinklų vartotojų susikuria savo *-esnę* arba netgi *alter ego* tapatybę. Tačiau „TikTok“ *trendinant* ne pirmus metus, o kitoms panašaus pobūdžio programėlėms gyvuojant dar ilgiau, jau suprantame ir visuomenėje diskutuojame apie tai, kad ta puikesnė realybė dažnu atveju yra pagražinta realybė. Tai matyti ir girdėti operos dainininkams atliekant solo partijas, kai išryškėja jų personažų asmeninės

problemos. Nors ir pridengtos ryškiais įvaizdžiais bei praretinamos pozityviomis afirmacijomis, jos aiškiai suprantamos. Tad gal visgi – ne *deluxe*, o *fake deluxe*?

Kyla klausimas ir dvejonė, ką naujo galime išmokti šioje operoje atsidūrę socialinių tinklų, konkrečiai „TikTok“, stebėtojų rolėje? Galbūt tik dar kartą priminti sau, kad neretai socialiniai tinklai turi neigiamą poveikį, o jį sumažinti galime ribodami savo laiką internetinėje socialinėje erdvėje. Opera užsibaigia solistams dainuojant dešimt punktų apie tai, kaip padėti sau kylant depresyvioms mintims – nepamiršti kvėpuoti, išeiti pasivaikščioti, susitikti su mylimais žmonėmis, gerti daug vandens... Ir visa tai padarysime tik realybėje. Galbūt ši žinutė bus naujesnė jaunesiems operos žiūrovams, kuriuos, viliuosi ir džiaugiuosi, sudomins alternatyvus šios operos formatas ir pažįstamas turinys.

P.S. sparčiai populiarėjant dalijimosi nuotraukomis programėlei „BeReal“, kurioje kartą per dieną su draugais galima bendrinti tikro gyvenimo akimirkas (jas, deja, esant norui ir čia nesunku *sufeikinti*), jau matoma slinktis tikrumo, paprastumo ir nuoširdumo socialiniuose tinkluose link. Bent jau to siekis. Neaišku, kiek iš tikrųjų tikrumo „BeReal“ planetoje, bet, panašu, tai alternatyva nugalintam, bet jau visų išvargintam, netikrumui.